

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

Ricse

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

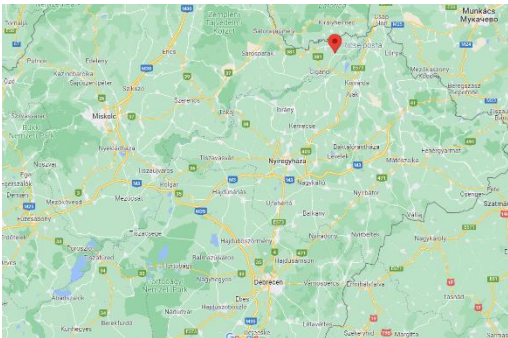

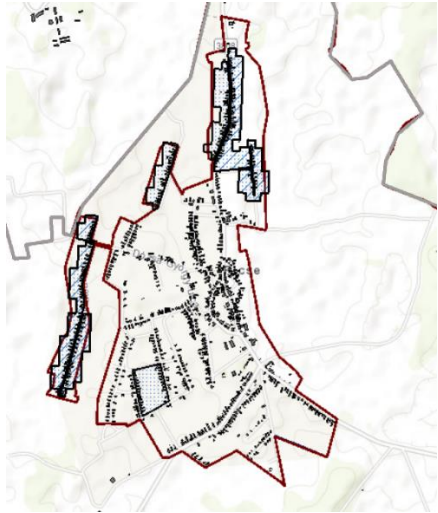
Ricse

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Cigándi járás

Szervezet neve: Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány

Dátum: 2022. május

	<p>Terület: 24,75 km² Lakónépeség: 1757 fő Jogállás: község Járás: Cigándi Megye: Borsod-Abaúj-Zemplén</p> <p>Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: <u>IGEN/NEM</u></p> <p>Jelentős munkanélküliséggel sújtott település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: <u>IGEN/NEM</u></p>
<p>Település térképe</p>	<p>Jogosultság adatok</p>
	
<p>Eladósodottság-térkép</p>	<p>Szegregátum-térkép</p>

ADATTÁBLA

	KSH adata	HELYI BECSLÉS
Település neve	Ricse	
Megye	Borsod-Abaúj-Zemplén	
Járás	Cigándi	
Programba vonás köre	1	
Szervezet neve	Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány	
Lakosságszám (2021)	1757	1870
Lakosságszám változása 2021/2012 (%)	99%	
15 év alattiak aránya (2021)	22%	
15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 (%)	117%	
60 éves és idősebbek aránya (2021)	21%	
60 éves és idősebbek létszámának változása 2021/2012 (%)	95%	
Lakásszám (2011)	627	
Üres lakások száma (2011)	53	
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	289	
Lakásszám a szegregátumban (2011)	86	
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	289	
Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	154	
Lakások száma (2019)	630	
Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	578	
Közcsatornába bekötött lakások száma (2019)	393	
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	621	
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	326	
WC nélküli lakások száma (2011)	171	
Vályogházak alapozás nélkül (2011)	29	
Egy szobára jutó lakó (2021)	1	
Egy főre jutó szja alap, Ft (2019)	1630616 Ft	
Egy főre jutó szja alap eltérése a hasonló helyzetű települések átlagától,% (2019)	107%	
Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján)	2400000 Ft	
Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen)	26	
Kiinduló kvóta érték kerekítve	11	

Az interjú a település polgármesterével valamint a jelenlét ponton dolgozó szakemberekkel készült 2022.05.11.-én.

1. A település leírása

1.1 A település pozíciója (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

A település fekvése, távolsága a járásközponttól, megyeszékhelytől, nagyobb munkaerőpiaci központtól, illetve közösségi közlekedés helyzete. Növekvő vagy csökkenő lakosság, el- és bevándorlás mértéke, szegregátumban élők/roma lakosság aránya. Helyi és térségi gazdaság munkaerőfelszívó képessége a célcsoport szempontjából. A településen elérhető szolgáltatások. A célcsoportot érintő, lakhatási és foglalkoztatási szempontból releváns önkormányzati fejlesztések felsorolása az elmúlt időszakban.

A település pozíciója

A Bodrogközben terül el, ahol a Tisza szabályozásáig egy elzárt településként létezett. Az emberek lápi életmódot folytattak, amely főként a halászatra épült.

Ricse Tisza parti településnek számít, bár határától 2-3 kilométerre található a folyó. Az ukrán és a szlovák határ 10 km-re található.

Jelenlegi lakosságszáma elmarad az 1941-es csúcstól, tulajdonképpen azóta folyamatosan csökkent és csak az utóbbi 4 évben tapasztalható minimális emelkedés. A folyó szabályozások után erős mezőgazdasági termelés indult a településen, amely jelenleg is érzékelhető, hiszen a vállalkozások 2/3-a e nemzetgazdasági területen tevékenykedik.

A legközelebbi centrum 10 km-re található, Cigánd városa. Itt nem sok munkalehetőség adódik. Ezen kívül 40-40 km-re található Sátoraljaújhely és Sárospatak városa. Sátoraljaújhelyen található több nagyüzem. A település lakosainak egy része mindennap ingázik oda autóbusszal vagy autóval.

A 2021-es KSH adat szerint Ricsén 1.757 fő a lakosságszám. Lakosságszám változása 2021/2012 99 %-os csökkenést mutat. 15 év alattiak aránya 22 %, a 60 év felettek aránya 21%. 15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 117%, 60 éves és idősebbek létszámának változása 2021/2012 viszonylatában 95%.

A Magyar Református Szeretetszolgálat 2019-ben készült települési szociális diagnózisában a jegyző becslése szerint a településen élő roma népesség 540 fő, tehát a lakosság 28,91%-a.

Közlekedés

Nagy hiányosság a megfelelő, hatékony és a helyiek számára megfizethető közösségi közlekedés.

Ricse-Sárospatak útvonalon hétköznaponként 13 járat vehető igénybe a Volán busszal.

Ricse-Kisvárdai vonalon 4 járat megy hétközben.

Ricse-Sátoraljaújhely vonalon 11 járat megy hétköznapokon.

A Magyar Református Szeretetszolgálat 2019-ben falubuszt kezdett el üzemeltetni a településen.

Munkalehetőségek

Közfoglalkoztatásban jelenleg 250 fő dolgozik.

Sertés-és baromfi állatok tartásával foglalkoznak. A település saját konyhára kerül felhasználásra a nyersanyag.

Kukorica és berkenye termesztése folyik, a berkenyéből lekvárt készítenek és helyben értékesítik, a kukorica pedig az állatok számára kerül felhasználásra.

-Közmunkaprogramban dolgoznak, kb. 250 fő, 120 családból dolgozik a férj és feleség is.

-A Savanyítóüzemben is közfoglalkoztatottak dolgoznak, illetve az étteremben is közfoglalkoztatásban dolgoznak, mert a településen működő Szociális Szövetkezet alkalmazza őket közfoglalkoztatásban.

-Pszichiátriai osztályon, 50 fős személyzet.

-Napsugár otthon 10-12 ember dolgozik ott.

-Start, rehabilitációs munkalehetőség 4 órában, wc papírt gyártanak, 15 fő dolgozik itt.

-Kereskedelemben a településen 18 fő dolgozik, (kisboltok).

-Az iskolában 30 fő dolgozik a környező településekről, 15 tanár ricsei + a takarító személyzet, a többi dolgozó a közeli településekről jön, (kb. 130 gyermek jár az iskolába).

-Óvoda + konyha egyben, önkormányzat foglalkoztatja a dolgozókat, 8 óvónő, 1 gyógypedagógus, 8 dajka. (4 csoport 120 gyermekkel).

-3 fő közfoglalkoztatott a Református Egyház alkalmaz a Jelenlétponton.

-Prec-Cast Kft.-be kb 30 fő jár a településről, céges busz segíti a közlekedést.

-Master Good Kft. Kisvárdai, 3-4 fő jár el Ricséről.

-Vízügy 10 fő ricsei lakost foglalkoztat.

-Alapellátási Központ : 7 fő dolgozik Ricséről.

-Mezőgazdasági munkára 60 ember szokott idénymunkát vállalni, földek, gyümölcsösök, tökkapálás, metszés, gyümölcsszedés stb.

Elérhető szolgáltatások

Házi segítségnyújtás, Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, Támogató szolgáltatás, Szociális étkeztetés, Nappali ellátást nyújtó intézmény, Szünidei gyermekétkeztetés

Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat fogadóórái: hétfőtől péntéig 8-12 óráig.

Kereskedelmi szolgáltatások is találhatóak Ricsén, mint például: postahivatal, gyógyszertár, élelmiszerbolt, ruházatibolt, étkezési lehetőség, 50 fő kapacitású étkező, étterem, Ricse és Vidéke Takarékszövetkezet (bankautomata).

Ricsén a turizmussal kapcsolatos fejlesztés keretében került kialakításra szállás lehetőség a művelődési házban.

A településen csak vegyes praxisú házi orvos működik, amelyet egy nyugdíjas orvos lát el.

A településen védőnő dolgozik heti 40 órában. Ő látja el az iskolai védőnői tevékenységet is heti 4 órában.

A mini bölcsőde 9 fő ellátására képes.

Ricsén óvoda működik, a 4 csoportos intézménybe 120 gyermek jár.

A ricsei általános iskola az általános tanrend mellett, művészeti alapképzést is folytat. 17 tanteremben 400 gyermek oktatására van férőhelye. A tanulást segítő szaktantermek, könyvtár, számítógépterem és hangszerek is vannak. A testedzésre is van lehetőség a tornateremben, vagy a sportudvarban. Mindehhez öltözőszekrények és zuhanyzó is rendelkezésre áll.

Továbbá rendelkezésre áll:

fogorvosi szolgáltatás

Önkormányzati fejlesztések

A településen a pályázati lehetőségeket jól használja ki a jelenlegi vezető, akinek vezetése alatt több innovatív projekt is megvalósult. Így újult meg a művelődési ház, és alakították ki a csárdát, amely tulajdonképpen szociális foglalkoztatásnak minősül. A csárdát is és a művelődési házat is Ricse szülöttéről a későbbi sikeres amerikai filmgyárosról, a Paramount Pictures alapítójáról Zukor Adolphról nevezték el.

Közfoglalkoztatás keretében történő fejlesztések:

-Parképítés

-idősek otthona

-csárda építése

-bölcsőde építése

A fejezet fő következtetései

Következtetések a település...

...térségi pozíciója tekintetében:

- közepes pozíció: helyben viszonylag elégségesek, illetve a közelben elérhetőek a szolgáltatások, a munkaerőpiac viszont nehezebben érhető el. Ha van is munkahely a közelben, az nem kompatibilis a célcsoport munkavállalási képességeivel;

...vegyes társadalmi szerkezetének fenntarthatósága tekintetében:

- jobb státuszú, vegyes összetételű település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya alacsonyabb, a nem roma lakosság közül a fiatalok egy része elköltözik a településről. A település lakossága emelkedő tendenciát mutat.

1.2 A település szerkezetének leírása (fél oldal)

A fejezet tartalma

A település központja és a szegregátumok állapota, a szilárd útburkolattal való ellátottság, közműinfrastruktúra állása, a helyi adottságok alapján hol, melyik településrészen vannak a legkritikusabb (külön: árvizes részek) és a fejleszhető részek. Szegregátumok száma és elhelyezkedése. Van-e a településen elég lakható ingatlan, van-e elég felújítható ingatlan a településen, hogyan alakultak a lakóingatlan adás-vételek az elmúlt években.

Közmű és út

A háztartások 98%-ban elérhető az áram, 91%-ban a vezetékes víz és 51%-ban a vezetékes gáz, 62%-ban pedig a csatorna.

A gáz, víz, szennyvíz hálózat a településen kiépítésre került, de néhány helyen csak az udvaron van bent a csanak.

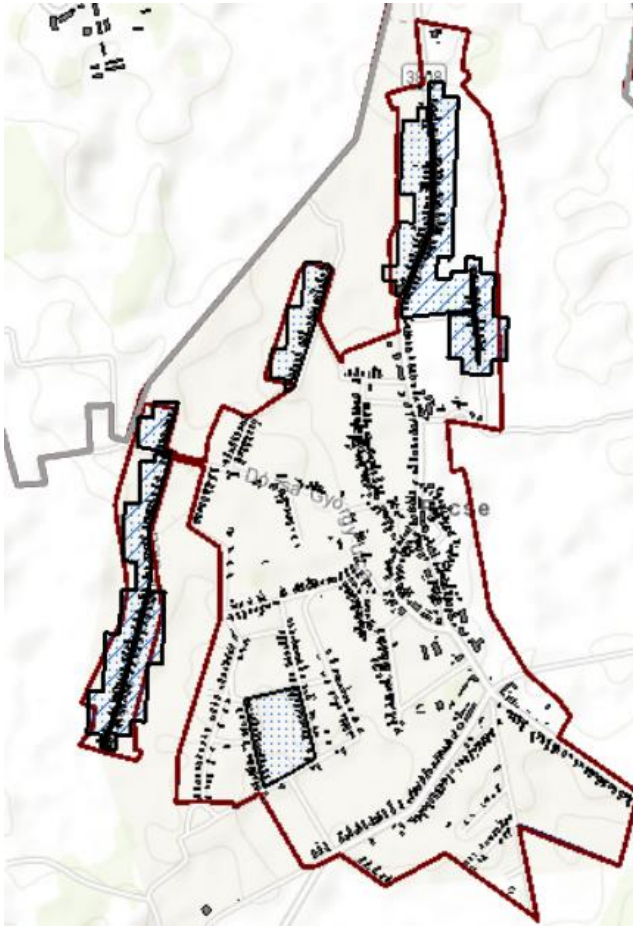
Kossuth, Bajcsy, Rákóczi utcában nehezebb körülmények között élő családok élnek. Több családnál nincs bent a gáz, a víz sok helyen ki van kötve díjtartozás miatt, így közkútról hordják a vizet.

Szegregátumok

A Magyar Református Szeretetszolgálat 2019-ben készült települési szociális diagnózisa szerint a településen kifejezett szegregátum nincsen. Az egyik válaszadó azonban megjegyzi, hogy van 7 utca a településen, ahol felülreprezentált a roma lakosság. Ezek az utcák a Kossuth, Rákóczi, Bajcsy, Táncsics, Esze, Dobó. A válaszadó kiemeli, hogy itt sincs telepített környezet.

A Lechner tudásközpont térképe elkülönít 2 különálló szegregátumot a Hunyadi János utcánál illetve a Bajcsy-Zsilinszky utcánál, ami egy kicsit átteker a Dózsa György utca

túoldalára. A térkép jelöl továbbá 3 külön szegregátummal veszélyeztetett területet: a Táncsics Mihály utcánál, A Kossuth Lajos utcánál illetve a Zrínyi Ilona, Tinódi utca, Budai Nagy Antal utca által körülhatárolt területen.

A KSH adatok elkülönítenek 289 fő lakosság számot a szegregátumban és 89 lakásszámot. A szegregátummal veszélyeztetett területen és a szegregátumban összesített lakosságszám ugyanez, azonban ugyanitt az összesített lakásszám 154.

Helyi ingatlanpiac

A községben a családok legnagyobb része saját tulajdonú házban él.

Jellemzően alacsonyak az ingatlanárak és számottevő az eladó ingatlanok aránya, ám még sincs nagy kereslet az üres házak iránt.

Medián lakásár a 2019 és 2020 adásvételei alapján 2 400 000 Ft. Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen) 26.

Eladó ingatlanok száma:

Jelenleg két lakáshirdetést található a nyilvános hirdetőfelületeken.

Az ingatlanok árai a normál kádár kocka házak esetében az egyik 7.900.000 ft

https://ingatlan.iofogas.hu/borsod_abauj_zemplen/Ricsen_foutcan_je_allapotu_csaladi_haz_elado_128530168.htm

A másik ház 10 millió forint, szintén egy régebbi típusú kocka ház.

<https://ingatlan.com/ricse/elado+haz/csaladi-haz/32745059>

1 millió és 20 millió közötti ingatlanárak vannak a településen.

Szolgálati lakások vannak a településen (6 db), krízislakás nincs.

4 földterület van a falu határában, van amit meg is művelnek.

„Zsebszerződések” útján 100 ezer- 500 ezer forint között vásárolják egymástól a házakat a lakók a rosszabb állapotban lévő ingatlanokat, a roma lakta részeken.

A fejezet célja, fő következtetései

Következtetés a településre jellemző területi szegregáció jellegének és mértékének tekintetében:

- településen belül csak kisebb szegregált részek vannak

1.3 Lakhatással kapcsolatos fejlesztések (fél oldal)

A fejezet tartalma

A településen történt lakhatással kapcsolatos fejlesztések, amelyeket az elmúlt 10-15 évben valósítottak meg, külön hangsúllyal a 2014-2021 uniós programozási időszak EFOP telepprogramjára, esetleg az előző időszak TÁMOP telepprogramjára. A megvalósított programok eredményei (új, felújított lakások, bérlakások elosztásának módszere: milyen célcsoportoknak, milyen kiválasztással). A lakhatási körülmények javítását célzó szoft programokkal kapcsolatos vélemények feltárása is szükséges.

A településen nem indult EFOP komplex telepprogram.

A fejezet fő következtetései

Az önkormányzat fenntartásokkal kezeli a hasonló jellegű fejlesztéseket.

1.4 Az önkormányzat perspektívája és szerepvállalási készsége a programban (fél oldal)

A fejezet tartalma

Együttműködő, nem együttműködő, mennyire támogatja a településen belüli mobilizációt (szegregátumból kifelé, ha releváns) illetve a településről történő kifelé mobilizáció blokkolásához fűződik-e valamilyen érdeke? (pl. gyerekszám csökkenése a helyi intézmények működése miatt kockázatos, településüzemeltetéshez kapcsolódó közmunka, egyéb függőségi rendszerek)

A bérlakásfejlesztést fenntartásokkal kezeli.

A fejezet fő következtetései

Következtetések az önkormányzat együttműködési készségét illetően

- a bérlakásfejlesztésekkel szemben erős fenntartásai vannak (mivel eredendően konfliktusforrást lát benne), de ha kontrollálhatja, hogy hol és kik számára valósul meg, illetve a település egésze számára is látja az előnyét, akkor esetleg érdekeltté tehető benne

2. A lakosság helyzete (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

Foglalkoztatottság és jövedelmek szintje a célcsoport tekintetében: milyen típusú munkákat végeznek (közfoglalkoztatottság, alkalmi/idegymunkák, hetelés, stb.), milyen jövedelemért, ezekben körülbelül hány fő érintett. Legfőbb szociális problémák (élethelyzetek, devianciák, eladósodottság, uzsora, perspektívák, mely szolgáltatásokhoz nem férnek hozzá, nem megfelelő minőségű szolgáltatások). Családok szociális helyzetük szerinti besorolása.

Foglalkoztatás-jövedelem

A Magyar Református Szeretetszolgálat 2019-ben készült települési szociális diagnózisa alapján a legnagyobb problémát a munkanélküliség jelenti. Valószínűleg a korai iskolai lemorzsolódás, az alacsony, vagy elavult iskolai végzettség ennek az egyik oka.

Ricse munkaerőpiacát a számok tükrében tekintve egy az országos átlagtól elmaradó munkanélküliségi rátával küzdő települést látunk. Jelenleg Magyarországon átlagosan 3,66 % munkanélküliségi rátával számolhatunk, addig ez az adat Ricsén 9,7%-os. Az 1216 fő munkavállalási korú lakos közül 245 fő közfoglalkoztatott, vagyis a korcsoportba tartozó lakosok 20,14% közfoglalkoztatott, amely elég magas arány, ha ehhez hozzá vesszük a 9,7%-os munkanélküliségi rátát.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program alapján elhanyagolható statisztikai számadatot képez azon személyek száma, akik részesültek az elmúlt években foglalkoztatás helyettesítő támogatásban (FHT). A rendszeres szociális segély jogcímen is egyre kevesebben kapnak támogatást. Az FHT összege 2018-ban 22.800 Ft volt.

Szociális problémák

A Magyar Református Szeretetszolgálat 2019-ben készült települési szociális diagnózisa szerint 7 gyermekre jellemző az alultápláltság. Közülük 2 fő egy évesnél fiatalabb és 5 fő 1 – 3 éves kor között van. Az ő esetükben a bölcsődei ellátás kifejezetten fontos lenne és ennek csak az egyik oka a rendszeresebb étkezés.

Az iskola intézményvezetője szerint a diákok 80%-a roma. Az adat csak becslés, mivel nem vezethetnek erre vonatkozó nyilvántartást. Az Oktatási Hivatal adatai szerint a Ricsén élő diákok közül 52 fő hátrányos helyzetű és 73 fő halmozottan hátrányos helyzetű.

Az intézmény védőnői feladatait Ricse védőnője látja el. Ő vizsgálta a gyermekeket az iskolai beíratáskor. A Magyar Református Szeretetszolgálat 2019-ben készült települési szociális diagnózisából az derül ki, hogy 5 fő kóros soványsággal, 3 fő növekedési elmaradással, 16 fő obesitas szindrómával küzd. A vizsgált gyermekek közül SNI kategóriába tartozik 11 fő, 15 fő szociális fejlődési és magatartási problémákkal él. 10 fő érzékszervi zavarral és mozgásszervi problémával 19 fő küzd. 45 tanuló esetében a személyi higiénével volt probléma, illetve 18 esetben kellett kezelést alkalmazni fejtevésség miatt.

A válaszok szerint 60 problémás család van a településen, akikről a következőt írták: „A nagyon problémás családoknál rendszerint 6-7 gyermeket is nevelnek, nem képesek az alapvető szülői feladatokat ellátni. A gyermek rendszeres iskolába, óvodába járatása. A kisebbekkel nehezebben jutnak el a tanácsadásokra, orvosi vizsgálatokra, lakókörnyezetük gyakrabban elhanyagolt. Vannak olyan családok, ahol csak 1-2 gyermek van, de a szülők hozzáállása a szülői feladatokhoz nagyon rossz. ilyen pld. a mentális problémákkal küzdők, az SNI-s szülők, valamint „éretlen” szülők, akiknek a saját igényük kielégítése fontosabb, mint a gyermek ellátása.” A védőnő válasza szerint a következő szimptómák jellemzők a 14 éves kor alatti populációnál. 1. hörgő és légúti gyulladások 2. hanyagtartás, gerincferdülés (mozgásszegény életmód miatt) 3. magatartás és beilleszkedési zavarok (éretlen szülői nevelés miatt.) Szintén a védőnő hívja fel a figyelmet a „rokonházasságok” problémájára. Egyre gyakrabban vállalnak gyermeket olyan párok, akik egyébként rokoni kapcsolatban, első unokatestvéri viszonyban vannak.

A fejezet következtetései

Családtípus (Jelenlétpont 600 családdal számol, a 20 kiemelkedően jó családot nem számították be)	Családok száma:600
<u>Teljes nyomorban élő családok:</u> hosszabb távon is intenzív segítségre szoruló, alapvetően nincs munkaképes tagja a családnak, a család súlyos problémákkal küzd, tartós betegség/szenvedély-/mentális betegség jelen van. Teljes nyomorban élő család, akár magasfokú eladósodottság is jellemzi a családot. Ha van gyermek a családban, szülői kompetencia súlyosabb hiánya jelenik meg.	0
<u>Minimális öfenntartó képességgel rendelkező családok:</u> megélhetési gondokkal küzdő család, de van olyan tagja, aki valamilyen szintű munkát végez, akár alkalmi/idénymunkát, akár közfoglalkoztatásban vesz részt. A gyerekekről alapvetően gondoskodnak. Fejleszthető a család munkaerőpiaci részvétele.	460
<u>Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok:</u> viszonylag rendszeres munkával és jövedelemmel rendelkező család, ami nem feltétlenül jelent bejelentett munkából származik. Kiegyensúlyozottabb, rendszeres életvitellel rendelkeznek. Gyermeknevelési kompetenciáik viszonylag jók. Munkaerőpiaci részvétel fejlesztésére itt is szükség lehet.	140

3. A lakásállomány helyzete (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

Épületek állapota, az életveszélyes, illetve kritikus állapotú házak számossága, aránya a településen, illetve a szegregátum(ok)ban. Tulajdonviszonyok elsősorban a segítségre szoruló családok körében (legális tulajdonviszonyok, mennyire jellemző albérlés, uzsora bérlés, szívességi lakáshasználat), ezek mértékének becslése. Lakósűrűségi viszonyok vizsgálata (a statisztikai adatok és a valós helyzet összevetése). Üres ingatlanok, illetve megvásárolható ingatlanok (ház, telek) száma (kapcsolódóan az üres ingatlanok tulajdonosi viszonyai, tehermentesek-e, ténylegesen megvásárolhatók-e).

A KSH adatok 2019-ben 630 lakást mutatnak, a Magyar Református Szeretetszolgálat ugyanebben az évben készült települési szociális diagnózisa alapján 600 háztartás van a településen.

A községben a családok legnagyobb része saját tulajdonú házban él a Helyi Esélyegyenlőségi Programban leírtak alapján. Az önkormányzat 8 darab szolgálati lakással rendelkezik.

WC nélküli lakások száma (2011) 171. Vályogházak alapozás nélkül (2011) 29. Üres lakások száma (2011) 53.

A Magyar Református Szeretetszolgálat 2019-ben készült települési szociális diagnózisa alapján a település egyes részein élők lakhatási feltételei nem megfelelőek, bár a közművek megfelelő mértékben vannak jelen a településen, a háztartások 5%-ban nincs csatorna. Gyakran a házon kívül található a mellékhelyiség.

A szocpolos házak téglából épültek, rendkívül rossz állapotban vannak.

Kerítés a Kossuth utcában sok helyen nincs.

A Rákóczi utca esetében 1-2 család nem rendelkezik vízellátással, de ebben az utcában az udvarok rendezetlenek-szemetesek, emiatt a rágcsálók (patkányok) sűrűn előfordulnak. Ebben az utcában téglá és vályogból épült házak találhatóak.

Bajcsy utcán a vályogházak és téglaházak is megtalálhatóak. Szemetesek, nem sok helyen van bent a víz, nem sok helyen van kerítés.

Kertművelés a roma lakta utcákban nem jellemző, de a településen sem nagyon gyakori, nincs rá idő, illetve ellopják egymástól, a településen csak néhány idős ember műveli a kertjét.

Lakások túlzásfolttsága:

A nehéz helyzetben élő családoknál nincs anyagi lehetőség az állagmegóvásra, ennek ellenére általában rendezettek a porták.

A roma családoknál 2-3 család is él 1-1 ingatlanban.

Rendezetlen tulajdonviszonyok:

„Zsebszerződések” útján 100 ezer- 500 ezer forint között vásárolják egymástól a házakat a lakók.

A jelenlét pont dolgozói beavatkozni nem tudnak egy-egy segítségkéréskor, mert rendezetlenek a tulajdonviszonyok.

Tetőcsere, nyílászáró csere ilyen ügyekben kérnek tőlük segítséget, de csak a rendezett tulajdonviszonnal rendelkező ingatlanoknál tudnak segítséget nyújtani.

Falusi csokot és a babavárót néhány család ki tudta használni, kb. 10 családról tudnak a szakemberek.

Szívésségi lakáshasználat:

A szegregátumokban élő nehéz helyzetben élő fiatalok esetében valószínűsíthető, de pontos információk nem ismertek.

20 olyan ingatlan található a településen, ami teljesen rendben van, mindig karban tartják a lakók. Ezeket egyik kategóriába sem sorolták, már-már „tökéletes”. Ezek a házak az ún. „Rózsadombon”, vagyis a Bem József úton találhatóak, ezek a legszebb házak a településen.

A fejezet célja, fő következtetései

Lakástípusok (a lakott lakások tekintetében): 600 összesen, de -20, a tökéletes állapotúakat nem sorolták be a Jelenlétpont munkatársai	Lakások száma 580
életveszélyes házak	3
jelenleg nem életveszélyes, de kritikus állapotú házak, amelyeket nem érdemes felújítani	5
nem életveszélyes, de rossz állapotú házak, amelyek felújítással még egy időre lakhatóvá tehetők (kb. 10 év),	452
jobb állagú házak, amiket érdemes modernizálni	120

4. A lakhatási beavatkozási terv

4.1 A lakhatási szegénység fő problémái (1 oldal)

A fejezet tartalma

Legfőbb lakhatási problémák és azok statisztikai adatok és becslések alapján való nagyságrendjének összegzése a szegregációt, a közmű ellátottságot (közmű elérhetősége, közműszolgáltatásokból kikapcsolt lakások), a lakásállomány javítását, a tulajdonviszonyok rendezetlenségét, az eladósodottság problémáit is érintve.

Térségi pozíciója tekintetében: közepes pozíció: helyben viszonylag elégségesek, illetve a közelben elérhetőek a szolgáltatások, a munkaerőpiac viszont nehezebben érhető el. Ha van is munkahely a közelben, az nem kompatibilis a célcsoport munkavállalási képességeivel;

Vegyes társadalmi szerkezetének fenntarthatósága tekintetében: jobb státuszú, vegyes összetételű település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya alacsonyabb, a nem roma lakosság közül a fiatalok egy része elköltözik a településről. A település lakossága emelkedő tendenciát mutat.

Jellemző lakhatási jogcím a településen:

„Zsebszerződések” útján 100 ezer- 500 ezer forint között vásárolják egymástól a házakat a lakók.

A közművek elérhetőségének és tényleges használatának mértéke a településen, illetve a szegregátumokban:

A gáz, víz, szennyvíz hálózat a településen kiépítésre került, de sok helyen csak az udvaron van bent a csonk, a házba már sokan nem köttették be.

Kossuth, Bajcsy, Rákóczi utcában több helyen ki van kötve a közüzemi szolgáltatás díjtarozás miatt, így közkútról hordják a vizet.

Eladósodás mértéke:

Adósságkezelés folyik a településen, - több végrehajtási ügyben tudtak már segíteni az érintett családoknak. Telefontarozás, tv vásárlás, provident, „A” hitel, stb.

Család-lakáshelyzet mátrix: elsősorban a segítségre szoruló családokra koncentrálva

Családtípusok	Teljes nyomorban élő családok	Minimális öfenntartási képességgel rendelkező családok	Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok	Adott lakástípusban a család helyzete szerint beazonosított családok száma összesen	Az adott lakástípusba tartozó családok száma összesen
Lakástípusok					
azonnali életveszélyt jelentő lakás		3			3
rossz lakásállag, még nem életveszély, de nem érdemes rajta semmit csinálni		5			5
nagyon rossz állagú, de valami felújítással még egy ideig lakhatóvá tehető (5-10 év)		452	20		452
olyan lakás, amit érdemes felújítani, modernizálni			120		120
Adott családtípusban a lakhatási helyzet szerint beazonosított családok száma összesen					
Az adott családtípusba tartozó családok száma összesen	0	460	140		600 család 580 ház , mert a 20 tökéleteset nem soroltuk sehova (600 azokkal együtt)

4.2 Fő beavatkozási irányok kijelölése és prioritizálási szintek leírása (2 oldal)

A fejezet a feltárt problémák mentén megfogalmazza a lakhatási szegénységet enyhítő beavatkozások körét és a szükségletek alapján mutató nagyságrendjét függetlenül attól, hogy jelenleg melyik beavatkozáshoz milyen szintű forrás áll rendelkezésre. A beavatkozások tehát diagnózis alapúak és nem csak az RRF által lehetővé tett intézkedésekre koncentrálnak, hanem mindazokra, amelyek a helyi szükségletfeltárás alapján elengedhetetlennek mutatkoznak a lakhatási problémák csökkentése érdekében. A beavatkozások kialakításánál érvényesíteni kell a beavatkozások egymásra épülésének szemléletét, tehát meg kell fogalmazni azokat a szoft programokat is, melyek a megalapozzák a lakhatás fizikai körülményeit javító beruházásokat.

A lakhatási viszonyok javítását célzó beavatkozások megalapozása érdekében az alábbi beavatkozások szükségesek:

- **Eladósodottság kezelésének kiterjesztése**

az adósságok törlesztésének előnyeit, és együttműködővé kell tenni a családokat e téren. Fokozatosan fel kell mérni, hogy hány család érintett az eladósodottság problémájában, illetve közülük potenciálisan hány tehető együttműködővé.

- **Tulajdoni jogviszonyok rendezése:** szükséges megkezdeni a jogviszonyok rendezését, ezzel kapcsolatban jogi tanácsadást kell nyújtani a családoknak. Először azokra a családokra kell koncentrálni, melyek potenciálisan bevonhatóak a lakhatási programokba, de a tulajdonviszonyok rendezetlensége ennek akadályát jelenti.

- **A foglalkoztatáshoz való hozzáférés elősegítése:** potenciális munkalehetőségek, lehetséges vállalkozási területek helyben való kialakítása, gondolva az alacsony iskolai végzettségű, szakképesítéssel nem rendelkező munkavállalókra.

-

- **Foglalkoztatás javítását célzó program:** a munkaerőpiaci mentor tevékenységére támaszkodva a lakhatási programokba potenciálisan bevonható családokra kell koncentrálni.

Lakhatási programok:

- **A közműszolgáltatásokba való be-, visszakapcsolás** támogatása elsősorban a víz-és az áramszolgáltatás tekintetében. Az áramszolgáltatás esetében előrefizető villanyóra további népszerűsítése, miután a tulajdonviszonyok rendezésre kerültek a célcsoport tekintetében.

Bérlakásfejlesztés tekintetében:

- **Krizislakások kialakítása:** szükséges a településen néhány olyan krízislakás kialakítása, ahová az életveszélyes lakhatási helyzet és súlyos családi konfliktusok esetén családok elhelyezhetőek. A jelenlétpont dolgozói 3 életveszélyes ingatlant jelöltek meg.
- **Bérlakások kialakítása a településen belül mobilizálható családoknak:** a viszonylag jobb jövedelmi helyzetű, rendszerezett életvitellel rendelkező családok lehetnek az elsődleges célcsoport, köztük is azok a fiatal családok, akik szüleiknél túlszűfolt lakásban élnek vagy nem rendelkeznek állandó lakóhellyel és albérletből albérletbe költöznek gyermekeikkel.
- A FETE / RRF bérlakásfejlesztés programjának keretén belül lehetőség van arra, hogy **családok mobilizálása a településen kívüli** másik, jobb pozíciójú, a munkaerőpiaccal vagy munkaerőpiachoz lényegesen közelebb elhelyezkedő településre (növekedési centrum) történjen. Ennek a beavatkozásnak a célcsoportja elsősorban azok a családok képezik, akik képesek élni a jobb munkalehetőségekkel.

4.3 Bérlakásfejlesztés beavatkozási terve (3-4 oldal)

Ez a fejezet már „csak” a bérlakásprogramra fókuszál és annak nagyságrendjének, céljainak és célcsoportjainak, illetve javasolt megoldási modelljének konkretizálását szolgálja. A fejlesztések nagyságrendjét a feltárt szükségletekből kiindulva kell meghatározni. A szükséglet alapján meghatározott fejlesztések nagyságrendjét a Kézikönyvben meghatározott szempontok szerint lehet korrigálni.

A bérlakásfejlesztés nagyságrendjét helyben módosító tényezők:

település közlekedési összeköttetései	hétköznapokon elfogadható
helyi gazdaság fejlesztését szolgáló beruházások megléte	Szociális Szövetkezet
helyben elérhető eladó és felújítható ingatlanok köre	kevés
közműinfrastruktúra	kiépített minden, tartozás miatt több helyen kikötés
megvásárlandó ingatlanok tulajdonviszonyai	többnyire rendezett
uzsora	nincs róla információ
iskola, szociális szolgáltatások elérhetősége	helyben biztosított

szegregátumok relatív mérete a településen	több utcában élnek roma családok
--	----------------------------------

A bérlakásfejlesztés településhatárokön kívülre történő mobilizálás nagyságrendjét módosító tényezők:

településvezetés érdekelt a lakosság megtartásában	nem ismert
konfliktusok a küldő és befogadó települések között (családi szint)	nincs ellenállás ha új lakó érkezik a településen,-általában párválasztás útján
ellenállás a fogadó településeken a roma családok ellen	jelen van
szegregátumok potenciális áthelyeződése a fogadó településen	nem ismert
helyi növekedés centrum (munkahely konkrét település)	Sátoraljaújhely, Kisvárdá
családok társadalmi kapcsolatrendszerének összetétele	szoros
céltelepülés árszínvonala(alacsony, magas)	magas

A ténylegesen megvalósítható bérlakásfejlesztések megbecslése:

Bérlakásfejlesztések:

A potenciális célcsoport köréből a megvalósító szervezet szerint csak olyan családok tudnak ténylegesen élni a bérlakásfejlesztések adta lehetőséggel, akik megfelelően ösztönöztek és együttműködők, illetve van esély arra, hogy azzá tehető, továbbá rendszeres munkával és viszonylag magasabb jövedelemmel rendelkeznek. Figyelembe véve a 4 éves megvalósítási időszakot (a terv elkészítéséhez képest), az alábbi nagyságrendek vállalása lehet reális:

- településen belüli mobilizáció: teljes időszakban 5-10család, ami egyben **5 bérlakás létrehozását jelenti a településen**

Az előzetes felméréseket, valamint interjúkat összevetve, a térségben dolgozó valamennyi szakember véleményére alapozva született a döntés.

Bérlakás beavatkozások tervezését segítő mátrix: igények és lehetőségek szerint kialakítható megoldás típusok

	Településen belül meglévő lakás	Új lakásépítés településen	Mobilizáció (településen kívüli lakás)	Összesen
Lakottan veszi meg a program a család lakását és felújítja (a család benne marad)				
Üres lakást vesz a program				
A létrehozott bérlakásba olyan család költözik, akinek a megszűnt a lakhatása (lebontják, kilakoltatták)	5			
Túlzsúfolt lakásból szétköltöző család költözik be				
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, de a program nem veszi meg a lakást				
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, és a program megveszi a megüresedett lakást				
Összesen				5

4.4 Opcionális kiegészítő fejezet

Amennyiben a beavatkozási terv megvalósításában fontos további szervezeti együttműködés, vagy olyan, kifejezetten a településre jellemző kockázatok társulnak hozzá, amelyeket a fenti tematikus fejezetekben nem lehetett körbejárni azt ebben a kiegészítő fejezetben lehet megtenni.